

BILAN

RAPPORT 2007/8 Montferland – Azewijn (Gelderland), Hartjensstraat

Ecologische quickscan in het kader van de Flora- en faunawet

in opdracht van Schoonderbeek en Partners Advies BV

Rapport-ID

Titel	Montferland – Azewijn (Gelderland), Hartjensstraat. Ecologische quickscan in het kader van de Flora- en faunawet
ISSN	1572-3194-2007/8
Rapportnummer	2007/8
Aantal pagina's	26
Opdrachtgever	Schoonderbeek en Partners Advies BV
Contactpersoon opdrachtgever	Mevr. N. Jacobs
Onderzoekskader	Ecologische quickscan in het kader van de Flora- en faunawet
Projectleider BILAN	Dhr. J. van Suijlekom
Auteur(s)	Dhr. O. Bosgra
Kaarten en afbeeldingen	Dhr. W. van der Voort, dhr. O. Bosgra
Datum definitief	18 januari 2007
Digitale versie	ja
Verzending concept aan	Schoonderbeek en Partners Advies BV
Akkoord BILAN	Dhr. C. Witteveen Directeur

BILAN

B: Fontys Hogescholen, Mollergebouw
Prof. Goossenslaan 1-01, ruimte A 1.16, Tilburg
P: Postbus 90903, 5000 GD TILBURG
T: 0877 876322
F: 013 5360051
E: bilan@fontys.nl
W: www.bilan.nl

© BILAN 2007

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch databestand of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave dient men zich tot de uitgever te wenden.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	7
1.1	Administratieve gegevens project	7
1.2	Wet- en regelgeving	8
1.3	Ligging van het plangebied	9
2	Methode	10
3	Resultaten.....	11
3.1	Bureauonderzoek	11
3.2	Veldinspectie.....	11
4	Conclusie.....	17
4.1	Beschermde status	17
4.2	Effecten van de geplande ingrepen op soorten	18
4.3	Ontheffingen en maatregelen.....	19
5	Literatuur.....	21
	Bijlage 1: Rapportage natuurloket	22
	Bijlage 2: Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet	23

Figuren

Fig. 1:	Ligging van het plangebied.	9
Fig. 2:	Huidige indeling van plangebied.....	11
Fig. 3:	Zolder van schuur (Foto O. Bosgra).....	15
Fig. 4:	Nest van huismus (Foto O. Bosgra).....	16

1 Inleiding

In opdracht van Schoonderbeek en Partners Advies BV (d.d. 14 november 2006) voerde BILAN in november 2006 een ecologische quickscan uit voor het plangebied Azewijn-Hartjensstraat, in de gemeente Montferland, provincie Gelderland. Het onderzoek werd verricht in het kader van de Flora- en faunawet.

Doel van dit onderzoek was te bepalen of beschermde soorten in het plangebied aanwezig zijn, dan wel verwacht kunnen worden. Er werd gekeken naar mogelijk aanwezige natuurwaarden in het plangebied zelf en in de directe omgeving. Daarnaast werd een inschatting gemaakt van de gevolgen voor de aanwezige flora en fauna na realisatie van ingrepen.

1.1 Administratieve gegevens project

Provincie	Gelderland
Gemeente	Montferland
Plaats	Azewijn
Toponiem	Hartjensstraat
Centrumcoördinaten	
Oppervlakte	0,75 ha
Opdrachtgever	Schoonderbeek en Partners Advies BV
Uitvoerder	BILAN
BILAN projectcode	B3084

1.2 Wet- en regelgeving

Activiteiten die schadelijk zijn voor het milieu krijgen geen toestemming zonder voorafgaande beoordeling op de milieueffecten.¹

In de Flora- en faunawet worden in het wild levende, veelal kwetsbare, plant- en diersoorten beschermd. Die bescherming moet ertoe leiden dat het voortbestaan van de soort niet in gevaar komt. Bij iedere geplande ingreep is er een wettelijke plicht zorg te dragen voor plant- en diersoorten. Beschermden soorten ontlenen hun status aan opname in de Flora- en faunawet, de Habitatrichtlijn en/of de Vogelrichtlijn. De Nederlandse en Europese wetgeving stelt met deze wetten eisen aan de uitvoering van projecten die nadelige effecten hebben op specifieke natuurwaarden. Om de bescherming van deze natuurwaarden te realiseren moet vooraf bekend zijn of in een plangebied beschermde soorten voorkomen. Indien dat het geval is, moet een effectenstudie bepalen of met de uitvoering van het plan geen afbreuk wordt gedaan aan het instandhouden van deze beschermde soort(en). Wanneer sprake is van negatieve effecten voor beschermde soorten, moet bezien worden of deze kunnen worden opgeheven door planwijzigingen of door wijzigingen van de uitvoeringsmethode. Wanneer dit niet mogelijk blijkt, moet ontheffing worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

In februari 2005 is de AMvB art.75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt in veel gevallen op voorhand een vrijstelling op de ontheffingsprocedure voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Voor algemene soorten geldt een algemene vrijstelling, waaraan geen aanvullende eisen worden gesteld. De soorten zijn vastgelegd door het ministerie van LNV. Voor zeldzamere soorten en soorten die extra bescherming genieten in Europees verband, wordt vrijstelling verleend op voorwaarde dat gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode. In een dergelijke code wordt aangegeven welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen, voor broedvogels bijvoorbeeld het aanpassen van de planning aan het broedseizoen. Zonder gedragscode dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Het ministerie van LNV geeft in de *toelichting tabellen flora en faunawet* aan onder welk beschermingsregime een beschermde soort wordt gerekend.

¹ "Een vergunning die door een gemeente, waterschap of andere instantie in het kader van een verordening, bestemmingsplan of enig ander beleid is verleend, ontslaat u niet van de plicht om ook te voldoen aan de Flora- en faunawet. Hetzelfde geldt voor een MER-rapportage. Genoemde documenten geven geen ontheffing voor mogelijke overtredingen van de Flora- en faunawet. Indien het werk leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen (artikel 8 t/m 12) van de Flora- en faunawet moet dus nog apart een ontheffing van de Flora- en faunawet worden aangevraagd." (www.minlnv.nl)

1.3 Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom in het dorp Azewijn aan de rand van het buitengebied. Het plangebied is deels verhard. Het verharde terrein bestaat uit een kassencomplex, een boerderij met schuur en een erf. Het overige oppervlak van het plangebied bestaat uit grasland, houtwallen en bomenrijen. Een deel van het grasland is in gebruik als cultuurgrond met aanplanting van coniferen en als moestuin. Langs de noordoost- en zuidoostzijde van het plangebied wordt het plangebied begrensd door huizen met tuinen en bomen. In de plannen is voorzien in de sloop van het kassencomplex en de schuur aan het woonhuis. Er zal een woonhuis gebouwd worden met tuinen. De exacte locatie van dit te bouwen woonhuis binnen het plangebied is nog niet bekend.

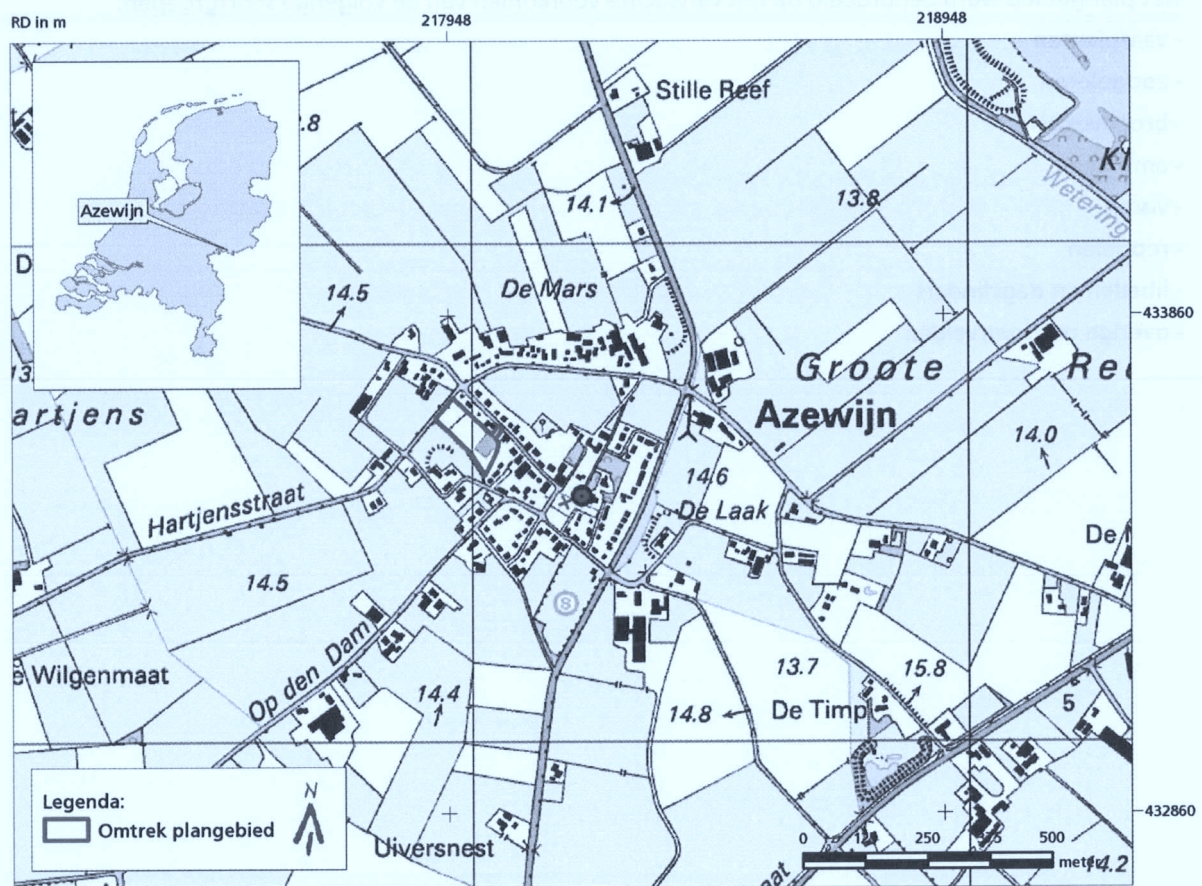

Fig. 1: Ligging van het plangebied.

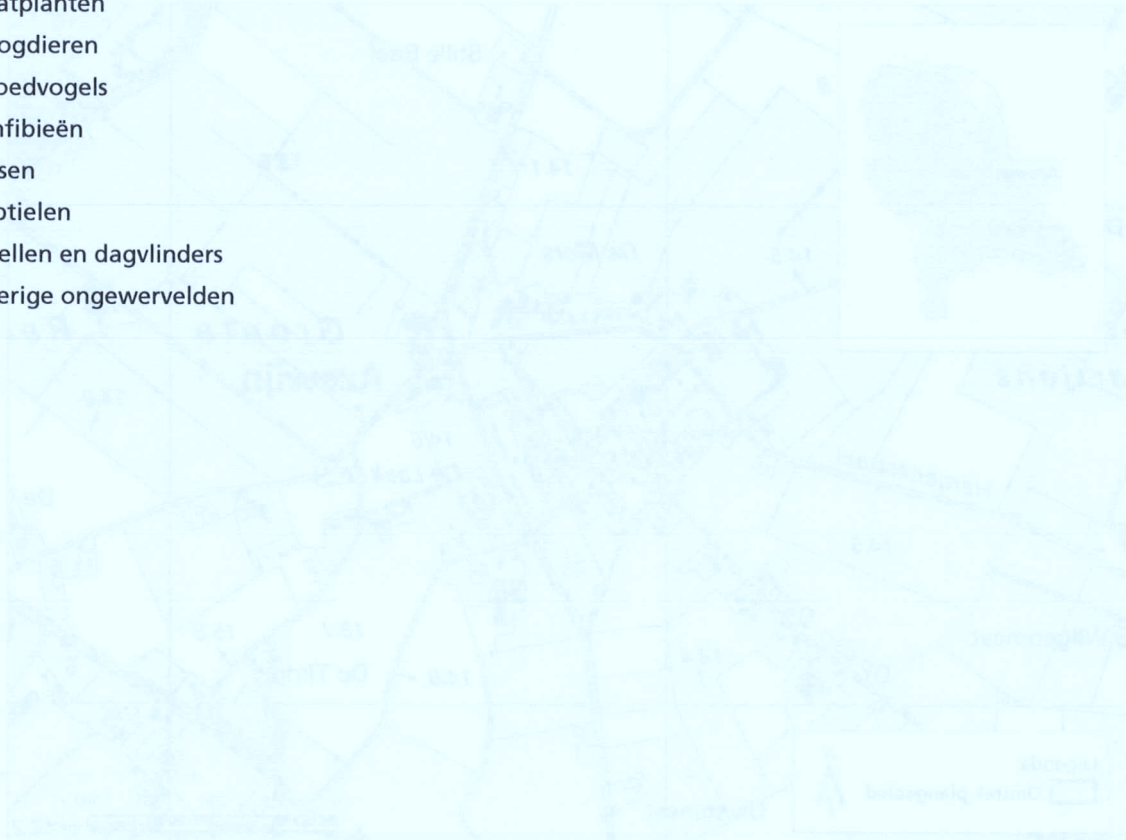
2 Methode

Naast een korte veldinspectie werden diverse bronnen geraadpleegd (Natuurloket, verspreidingsatlassen van diverse soortengroepen, informatie van de Provincie Gelderland en topografische kaarten).

Het plangebied werd bezocht op 16 november 2006. Tijdens deze inspectie werd gekeken naar de aanwezige ruimtelijke structuren en beschikbare biotopen voor flora en fauna. Op basis van expert-judgement werd een inschatting gemaakt over mogelijke aanwezigheid van de door de Flora- en faunawet beschermde soorten.

Het plangebied werd beoordeeld op het verwachte voorkomen van de volgende soortgroepen:

- vaatplanten
- zoogdieren
- broedvogels
- amfibieën
- vissen
- reptielen
- libellen en dagvlinders
- overige ongewervelden

3 Resultaten

3.1 Bureauonderzoek

Ecologische hoofdstructuur

Het plangebied ligt niet binnen de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). De houtwal die het zuidwesten van het plangebied begrenst maakt geen deel uit van de PEHS. Er rust geen planologische bescherming op het gebied.

Natuurloket

Voor het plangebied werden kilometerhokken 217,433 en 218,433 geraadpleegd (zie bijlage 1). Daaruit blijkt dat de kilometerhokken voor vaatplanten goed zijn onderzocht. Natuurloket geeft aan dat in kilometerhok 217,433 een algemeen beschermde vaatplant is waargenomen en drie rode lijstsoorten. Ook werd een groot aantal beschermde broedvogels in het kilometerhok waargenomen. Het kilometerhok 217,433 bleek voor broedvogels goed onderzocht. Voor overige soortgroepen was dit kilometerhok niet onderzocht. Het kilometerhok 218,433 was voor broedvogels niet onderzocht en voor alle overige soortgroepen bleek het niet tot matig onderzocht.

3.2 Veldinspectie

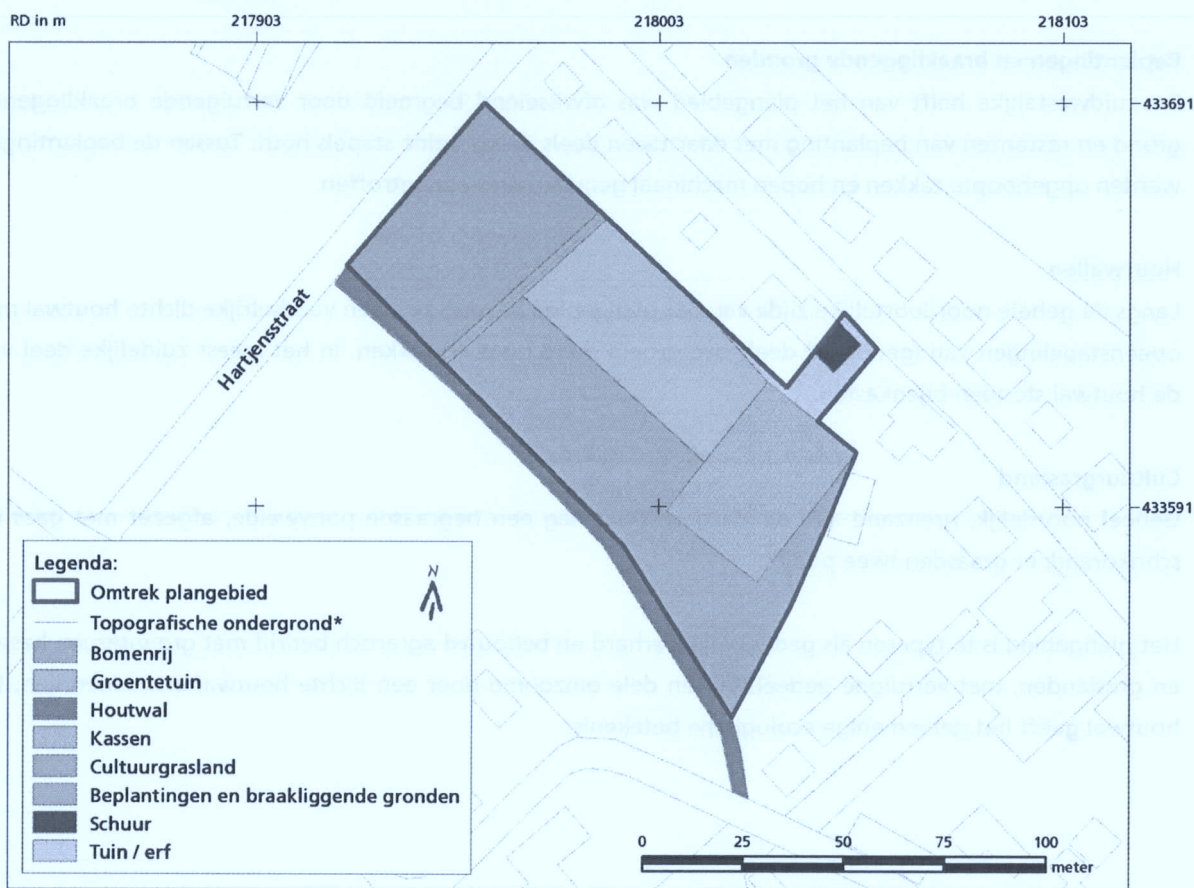

Fig. 2: Huidige indeling van plangebied

Bebouwing

Het plangebied wordt ontsloten door de verlichte Leppestraat die het plangebied aan de noordoostzijde van het plangebied begrenst. In de zuidoostelijke hoek aan de Leppestraat bevond zich een verhard erf dat in gebruik was als parkeerplaats. Ten noorden hiervan bevond zich een woonhuis met aansluitend een schuur met verschillende compartimenten en een zolder. De schuur was aan de binnenkant deels voorzien van dakbeschot, maar grotendeels waren de dakpannen zichtbaar. De zolder van de schuur en één van de compartimenten waren niet meer in gebruik. Met name de zolder diende als opslagplaats. De lichtsterkte van daglicht in de schuur varieerde sterk.

Kassen

In de zuidoostelijke hoek van het plangebied lag een kassencomplex dat deels nog in gebruik was voor glastuinbouw en deels verlaten en braakliggend. Er liepen kippen rond. In de kassen lagen paden van stoeptegels en depots van oude kasmaterialen. Enkele ruiten waren gebroken, sommige waren geopend.

Groentetuin

Grenzend aan het noorden en westen van het woonhuis en de schuur lag een tuin met groentetuin. Diverse dichte hagen van hulst en jonge coniferen waren aanwezig. Er stond een recent afgezaagde oude es met holte in de tuin.

Beplantingen en braakliggende gronden

De zuidwestelijke helft van het plangebied was afwisselend begroeid door verruigende braakliggende grond en restanten van beplanting met daartussen deels overgroeide stapels hout. Tussen de beplantingen werden opgehoopte takken en hopen machinaal gemaaid gras aangetroffen.

Houtwallen

Langs de gehele noordoostelijke zijde van het plangebied bevond zich een voedselrijke dichte houtwal met openstapelingen van (gedumpte) deels overgroeid dood hout en takken. In het meest zuidelijke deel van de houtwal stonden bijenkasten.

Cultuurgrasland

Geheel noordelijk, grenzend aan de Hartjensstraat, lag een begraasde ponyweide, afgezet met gaas en schrikdraad; er graasden twee pony's.

Het plangebied is te typeren als gedeeltelijk verhard en bebouwd agrarisch bedrijf met groentetuin, kassen en graslanden, met verruigde gedeelten, ten dele omzoomd door een dichte houtwal en bomenrijen. De houtwal geeft het gebied enige ecologische betekenis.

3.2.1 Vaatplanten

Het beheer en de ligging in een voedselrijke omgeving zorgt voor versturende en voedselrijke omstandigheden waardoor de kans op een geschikte biotoop voor de door de Flora- en faunawet beschermde plantensoorten minimaal is.

De door de Flora- en faunawet beschermde plantensoorten zijn kwetsbare, vaak kritische soorten.

De houtwal langs de zuidwestelijke zijde van het plangebied was dicht begroeid met gevarieerd opschot van jonge bomen. De bovenlaag in deze houtwal werd gedomineerd door essen, hazelaar, esdoorn, zomereik, rode kornoelje en sleedoorn. In de onderlaag domineerden grote brandnetel, akkerdistel en opschot van es en eik. Door de dichte hopen snoeihout in de houtwal ontbrak een echte kruidlaag bijna geheel. Verspreid werden dichte ophopingen van houtig materiaal aangetroffen. Dit materiaal bevatte onder andere resten van coniferen, maar ook takkenbossen van andere bomen.

De aanplantingen en braakliggende gronden waren verruigd. Dit was goed te zien aan de deels overgroeide houtresten en takkenbossen waartussen met name jonge essen groeiden. Er werd verspreid verruigde aanplant aangetroffen. Bovendien werden enkele soorten waargenomen die duiden op vroeger gebruik als groentetuin of die vanuit een groentetuin zijn verspreid: ui, aardbei, asperge, pompoen en hemelsleutel. De aanplantingen werden gedomineerd door blauwspar, coniferen, hulst met in de kruidlaag onder andere: essenopschot, klimop, tuinwolfsmelk, kruipganzerik, wolfskers, gewone melkdistel, Canadese fijnstraal, grote en kleine brandnetel, lijsterbes, vogelwikke, paardebloem, zegekruid, akkerdistel en speerdistel. Alle zijn soorten die te verwachten zijn in een droog tot vochtig voedselrijk tot zeer voedselrijk milieu.

Meer zuidelijk in het plangebied werd een afgevlakte ondiepe droge greppel aangetroffen die volledig begroeid was. In de nabijheid van deze greppel werden zowel droogteminnende soorten (adelaarsvaren, korenbloem) als vochtminnende soorten (bospaardenstaart, gele lis en jonge zwarte populier) aangetroffen. Het voorkomen van vochtminnende naast droogteminnende soorten wijst op een jaarlijks periodiek verhoogde waterstand in dit deel van het plangebied. Adelaarsvaren en mogelijk bospaardenstaart zijn hier bosrelicten. Ook werd in het zuidelijke deel wilde cichorei, aangetroffen. Deze soort komt van nature voor in een kalkhoudend milieu en is hier waarschijnlijk verspreid uit de aangrenzende tuinen, groentetuin of uit de kassen.

In de ponyweide werden naast cultuurgras verspreid ridderzuring, witte dovenetel en grote brandnetel aangetroffen. Dit zijn soorten van een vochtige, zeer voedselrijke omgewerkte grond.

Behalve adelaarsvaren, zijn alle aangetroffen vaatplanten soorten van matig voedselrijke tot zeer voedselrijke, kalkarme milieus.

3.2.2 Zoogdieren

Algemeen

In de schuur en op de zolder werden uitwerpselen van bruine en zwarte rat aangetroffen. Andere zoogdieren die in het plangebied worden verwacht zijn: egel, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, mol, rosse woelmuis, veldmuis, wezel, woelrat, aardmuis, bosmuis, dwergspitsmuis. Met name de houtwal en het aangrenzende verruigde veld vormen een geschikte habitat voor deze algemene soorten.

Marterachtigen

Ook werden in het plangebied diverse sporen aangetroffen die mogelijk wijzen op aanwezigheid van een marterachtige: steenmarter of bunzing. Op de zolder van de schuur werd een afgekloven kippenbot tussen een balklaag aangetroffen, een aangevreten duivenkarkas en een intact, maar bedorven kippenei onder een stapel kasruiten. Van de steenmarter is bekend dat hij op zolders van schuren kan voorkomen en eieren onbeschadigd verstoppt. Er werden echter geen uitwerpselen aangetroffen die op aanwezigheid van steenmarter wijzen. In het losse zand in de kassen werden geen duidelijke pootafdrukken waargenomen.

Vleermuizen

Tijdens de inspectie werd in de oude schuur met een zaklamp in kieren en holtes gezocht naar vleermuizen. Noch hier, noch elders in het plangebied werden vleermuizen of uitwerpselen van vleermuizen aangetroffen. Uit mondelinge overdracht van de eigenaar bleek echter dat er elk jaar kleine vleermuizen in het plangebied zijn waargenomen en dat dit jaar voor het eerst ook twee grotere vleermuizen zijn waargenomen onder de daklijsten van het woonhuis. Het woonhuis was voor inspectie niet toegankelijk.

Met name de oude schuur was een interessante verblijfplaats voor diverse soorten gebouwbewonende vleermuizen zoals laatvlieger en gewone dwergvleermuis. Het gebouw was via diverse openingen (zie foto) uitstekend toegankelijk. Bovendien vormen de kieren, gaten en het dakbeschot in de schuur een mogelijke verblijfplaats voor vleermuizen.

Naast het woonhuis stond een es die recent was afgezaagd (volgens de eigenaar een jaar geleden). In de es werd een vochtige holte aangetroffen. Deze holte werd via een ladder geïnspecteerd en bleek open en naar boven door te lopen. Dit maakt de holte mogelijk tot een geschikt vleermuizenverblijf. Bij en in de holte werden echter geen uitwerpselen van vleermuizen aangetroffen.

In de houtwal werden geen bomen aangetroffen die holten bevatten en daardoor geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor vleermuizen.

De combinatie van lijnelementen zoals de houtwal en de onverlichte bomenrij langs de Hartjensstraat en voldoende insecten in en rond het plangebied, maakt het plangebied een geschikte habitat voor vleermuizen.

Fig. 3: Zolder van schuur (Foto O. Bosgra).

3.2.3 Broedvogels

Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten worden beschermd door de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Het verstoren van broedende vogels is om die reden dan ook niet toegestaan.

Het plangebied vormt een geschikte habitat voor diverse soorten broedvogels. Tijdens het veldbezoek werden merel en houtduif waargenomen. Op basis van de nabijheid van water en insecten in het plangebied worden boerenzwaluw en huiszwaluw als broedvogel verwacht. Er werden echter geen nesten van beide soorten aangetroffen. Ten tijde van het veldbezoek was de schuur zodanig afgesloten dat deze voor invliegende broedvogels als zwaluwen ontoegankelijk is.

In de kas werden uitwerpselen van de huismus aangetroffen. De aanwezigheid van vele huismussen werd door de eigenaar mondeling bevestigd. Er werden geen exemplaren van de huismus in het plangebied aangetroffen. Onder de dakpannen van de schuur werd op zolder een nest van waarschijnlijk de huismus aangetroffen. Ook bieden de openingen onder de dakpannen goede broedmogelijkheden voor de huismus en andere broedvogels. De verspreid aanwezige coniferen, sparren, laurier- en hulsthagen, worden in het broedseizoen als nestplaats gebruikt door diverse broedvogels. De houtwal en aangrenzend verruigend grasland en struweel vormt een geschikte habitat voor struweelvogels zoals patrijs en fazant.

Fig. 4: Nest van huismus (Foto O. Bosgra).

3.2.4 Amfibieën

Op basis van het onderzoek worden bruine kikker en gewone pad verwacht. Dit zijn algemeen voorkomende soorten die geen bijzondere eisen stellen aan hun leefomgeving.

3.2.5 Overige soortgroepen

Tussen de balklagen werden overwinterende vlindersoorten aangetroffen; grote vos en dagpauwoog. Dit zijn algemene soorten. Van de reptielen, vissen, libellen, dagvlinders en overige ongewervelden worden in het plangebied geen zeldzame en/of bedreigde soorten verwacht. In het plangebied ontbreken geschikte habitats voor deze soortgroepen. De meeste ervan zijn afhankelijk van permanent schoon water en/of specifieke waardplanten.

4 Conclusie

4.1 Beschermd status

Er rust geen planologische bescherming vanuit de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) op het plangebied.

	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Status FF-wet	
Zoogdieren	Egel	erinaceus europeus	tabel 1	
	Haas	lepus europaeus	tabel 1	
	Hermelijn	mustela erminea	tabel 1	
	Huisspitsmuis	sorex araneus	tabel 1	
	Konijn	oryctolagus cuniculus	tabel 1	
	Bunzing	mustela putorius	tabel 1	
	Mol	talpa europea	tabel 1	
	Steenmarter	martes foina	tabel 2	
	rosse woelmuis	clethrionomys glareolus	tabel 1	
	Veldmuis	microtus arvalis	tabel 1	
	Wezel	mustela nivalis	tabel 1	
	Aardmuis	microtus agrestis	tabel 1	
	Bosmuis	apodemus sylvaticus	tabel 1	
	vleermuizen	Laatvlieger	eptesicus serotinus	tabel 3, HR-soort
		Gewone dwergvleermuis	pipistrellus pipistrellus	tabel 3, HR-soort
ruige dwergvleermuis		pipistrellus nathusii	tabel 3, HR-soort	
Meervleermuis		myotis dasycneme	tabel 3, HR-soort	
Watervleermuis		myotis daubentonii	tabel 3, HR-soort	
rosse vleermuis		nyctalus noctula	tabel 3, HR-soort	
amfibieën	Gewone pad	bufo bufo	tabel 1	
	Bruine kikker	rana temporaria	tabel 1	

Tabel 1: Verwachte soorten, exclusief broedvogels.

4.2 Effecten van de geplande ingrepen op soorten

4.2.1 Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek werden geen beschermde vaatplanten aangetroffen, ook worden deze niet verwacht. Intensief gebruik in het verleden als pootgrond voor aanplantingen en/of groentetuin heeft gezorgd voor voedselrijke tot zeer voedselrijke omstandigheden. Bovendien wijzen de aanwezige ruderaal soorten op een verstoring van het beheer. Voedselrijke en verstoorde omstandigheden zijn ongunstig voor beschermde soorten. Deze zijn vaak kritisch en kwetsbaar. De kans op een geschikte habitat voor soorten die beschermd zijn in het kader van de Flora- en Faunawet wordt dan ook verwaarloosbaar geacht.

4.2.2 Zoogdieren

Algemeen

In het plangebied wordt een aantal algemene zoogdiersoorten verwacht zoals egel, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, mol, rosse woelmuis, veldmuis, wezel, woelrat, aardmuis, bosmuis, dwergspitsmuis. Ook worden bruine en zwarte rat verwacht. Alle zijn algemene soorten, waarvoor het ministerie op voorhand een ontheffing verleent.

Marterachtigen

Naast algemene soorten marterachtigen werden tijdens het veldbezoek op diverse plaatsen in het plangebied aanwijzingen gevonden voor het voorkomen van de steenmarter in het plangebied. Voor tabel 2 soorten, zoals de steenmarter, wordt op voorhand geen ontheffing verleend, tenzij gewerkt wordt volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Deze gedragscode is momenteel nog niet voorhanden. De steenmarter maakt gedurende het jaar gebruik van verschillende rust- en verblijfplaatsen. Ten tijde van het veldbezoek zou de steenmarter in zijn winterverblijfplaats hebben moeten zitten. Als de schuur de winterverblijfplaats van de steenmarter geweest zou zijn, zouden veel meer sporen en in ieder geval een ruime hoeveelheid uitwerpselen moeten zijn aangetroffen. Ook in een zomerverblijfplaats zouden overigens meer sporen zijn aangetroffen. Onze verwachting ten aanzien van het voorkomen van de steenmarter in het plangebied is daarom dat deze de schuur mogelijk als tijdelijke rustplaats gebruikt of heeft gebruikt. Op basis van de mogelijke aanwezigheid van een tijdelijke verblijfplaats van steenmarter verwachten wij dat het aanvragen van een ontheffing niet nodig is (zie 4.3).

Vleermuizen

De holte in de oude es en de bebouwing in het plangebied vormen een geschikte verblijf- of rustplaats voor verschillende soorten vleermuizen. Er zijn meerdere aanwijzingen die doen vermoeden dat vleermuizen het plangebied gebruiken als vaste of tijdelijke verblijfplaats. Bij ingrepen in het plangebied zullen mogelijk aanwezige vleermuizen, dan wel hun (tijdelijke) verblijfplaatsen, worden verstoord. Vleermuizen genieten een strikte bescherming krachtens de Flora- en Faunawet en de Habitatrichtlijn. Indien het vermoeden bestaat dat er tijdelijke of vaste verblijfplaatsen van aanwezig zijn en deze dreigen te verdwijnen door sloop, is een gerichte veldinventarisatie naar vleermuizen verplicht. Daarom wordt voor vleermuizen een aanvullend veldonderzoek aanbevolen met behulp van een batdetector. Dit veldonderzoek heeft als doel vast te stellen, dan wel uit te sluiten of de bebouwing gebruikt wordt door vleermuizen en door welke soorten. Dit veldonderzoek dient te bestaan uit minimaal vier veldbezoeken in het voorjaar tot in de zomer, waarbij in ieder geval een ochtendbezoek in de kraamperiode (bij voorkeur juni) dient te worden uitgevoerd.

Daarnaast dienen eventuele tijdelijke verblijven en/of paarplaatsen te worden vastgesteld. Ook wordt bepaald wat de rol van de randzones van het plangebied is voor vleermuizen.

Wanneer kolonies aanwezig zijn of sprake is van belangrijke vliegroutes geldt dit veldonderzoek als basis voor het advies op welke wijze met vleermuizen dient te worden omgegaan.

4.2.3 Broedvogels

Gezien de verscheidenheid aan geschikte habitats en de vindplaats van broedvogelnesten is met zekerheid te zeggen dat broedvogels in het plangebied broeden. Met name merel, houtduif en huismus worden verwacht. Alle in Nederland voorkomende broedvogels worden beschermd door zowel de Flora- en Faunawet als de Vogelrichtlijn. Het verstoren van broedvogels is om die reden dan ook niet toegestaan. Een ontheffing voor broedende vogels wordt nooit verleend omdat een alternatief voor handen is (werkzaamheden uitvoeren buiten het broedseizoen, zie 4.3).

4.2.4 Amfibieën

De in het plangebied verwachte soorten in deze soortengroep zijn algemene soorten die geen specifieke eisen stellen aan hun leefgebied. Het ministerie verleend op voorhand een ontheffing mits de zorgplicht in acht wordt genomen (zie 4.3).

4.2.5 Overige soortgroepen

Van de overige soortgroepen werden geen beschermde soorten aangetroffen. Ook worden op basis van het onderzoek geen beschermde soorten verwacht.

4.3 Ontheffingen en maatregelen

Algemeen

Per februari 2005 geldt voor ruimtelijke ingrepen een aanpassing op het ontheffingenbeleid van de Flora- en faunawet. Bij ruimtelijke ingrepen geldt op voorhand een vrijstelling voor algemeen voorkomende diersoorten, mits een lichte toets heeft plaatsgevonden (zie bijlage 2). Deze ecologische quickscan geldt als lichte toets. Op basis van artikel 2 van de Flora- en faunawet geldt de zorgplicht, die stelt dat binnen alle redelijkheid schade aan flora en fauna zo veel mogelijk dient te worden beperkt.

Voor de algemene soorten die in dit plangebied voorkomen hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.

Vleermuizen

Een aanvullend onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen is verplicht. Een dergelijk veldonderzoek heeft als doel vast te stellen, dan wel uit te sluiten of de aanwezige bebouwing en de holle es worden gebruikt door vleermuizen en door welke soorten. Hiervoor zal een batdetector worden gebruikt.

Steenmarter

Voor steenmarter is geen ontheffing nodig indien gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Momenteel is er geen goedgekeurde gedragscode voorhanden voor de steenmarter.

Van de steenmarter is bekend dat hij ook verblijft in schuren en zolders, met name in de wintermaanden wanneer hij warmere verblijfplaatsen opzoekt. Gedurende het jaar wisselt de steenmarter voor kortere of langere perioden van rust- of verblijfplaats.

Gezien zijn wisselend gebruik van rust- en verblijfplaatsen heeft deze soort twee kwetsbare perioden per jaar. In de periode maart tot en met juli werpt en zoogt de steenmarter haar jongen en zijn de jongen blind en onzelfstandig. In de wintermaanden (half oktober tot half april) verblijft de soort op een vaste winterverblijfplaats.

Omdat geen latrines of uitwerpselen van steenmarter in het plangebied werden aangetroffen en met name niet op de zolder van de schuur, gaan wij ervan uit dat als steenmarter van de schuur gebruik maakt, dit slechts een tijdelijke is. In een winterverblijf zou de soort al vanaf half oktober zijn uitwerpselen en prooiresten hebben verspreid. Omdat de soort verschillende verblijfslocaties heeft en buiten de twee meest kwetsbare perioden mobiel is, verwachten wij dat de steenmarter gebruik kan maken van verschillende andere verblijfplaatsen. Gezien de ligging van het plangebied in een agrarische omgeving, verwachten wij dat alternatieve verblijfplaatsen in de nabijheid van het plangebied aanwezig zijn.

Op basis van bovenstaande verwachten wij dat het niet nodig is een ontheffing aan te vragen voor de sloop van de schuur op voorwaarde dat dit plaatsvindt in de periode augustus tot half oktober.

Bij dit advies is nog geen rekening gehouden met de uitkomst van het vervolgonderzoek naar vleermuizen. Mogelijk kan het advies zich daarom wijzigen. Indien bijvoorbeeld in de schuur vleermuizen worden aangetoond kan een ander advies gegeven worden.

Mitigerende maatregelen

Ten aanzien van broedende vogels verleent het ministerie van LNV geen ontheffing. In het plangebied zijn de hagen, bomen en bebouwing zeer waarschijnlijk broedlocatie voor diverse algemeen voorkomende broedvogels. Het is aan te bevelen snoei- en kapwerkzaamheden voor, dan wel na het broedseizoen (het broedseizoen loopt van maart tot augustus) te laten plaatsvinden. Met het oog op mogelijk nestelen van boerenzwaluw en huiszwaluw in de schuur is het aan te bevelen invliegopeningen zoals deuren en ramen tussen maart en augustus steeds gesloten te houden.

Het broedseizoen valt ongeveer samen met de kwetsbare periode van kleine grondgebonden zoogdieren. Het is gewenst voorafgaand aan ontgraving ruigtes en grazige vegetaties kort te maaien, zodat deze onaantrekkelijk worden voor het verblijf van zoogdieren.

In verband met mogelijk gebruik van de schuur als tijdelijke verblijfplaats van de steenmarter, adviseren wij rekening te houden met de kwetsbare perioden van deze soort. Het heeft de voorkeur de schuur in het plangebied af te breken in de periode augustus tot en met half oktober.

Compenserende maatregelen

Gezien de betekenis voor kleine grondgebonden zoogdieren en vogels bevelen wij aan om de houtwal langs het zuidwesten van het plangebied te integreren in de planontwikkeling. Er geldt echter geen verplichting om de houtwal in stand te houden.

Voor de huismus kunnen bestaande daken van bijvoorbeeld het woonhuis geschikt gemaakt worden voor nestruijme door bijvoorbeeld mussenpannen op het dak te plaatsen. Dit wordt aanbevolen maar is niet verplicht.

5 Literatuur

- ANWB, 2002. Topografische atlas van Nederland 1:50:000.
- Bal, D. (et al.), 2001, *Handboek natuurdoeltypen*, i.o.v. Directie Natuurbeheer van het Ministerie van LNV, Wageningen.
- Broekhuizen, S. (et al.), 1992, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. K.N.N.V., Utrecht.
- Diepenbeek, A., 2003, *Veldgids diersporen*. K.N.N.V., Utrecht.
- Jansen, J.A.M., J. H.J. Schaminée, 2003. *Europese Natuur in Nederland, Habitattypen*. K.N.N.V., Utrecht.
- Jansen, J.A.M., J. H.J. Schaminée, 2004. *Europese Natuur in Nederland, Soorten van de habitatrictlijn*. K.N.N.V., Utrecht.
- Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, 1997, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*. K.N.N.V., Utrecht.
- Meijden, R. van der, 2005, *Heukel's flora van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen.
- Nöllert, A., C. Nöllert, 2001, *Amfibieëngids van Europa*. Tirion Uitgevers BV, Baarn.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, K.N.N.V. Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Sparreboom, M.(red.), 1981, *De amfibieën en reptielen van Nederland, België en Luxemburg*. A.A.Balkema, Rotterdam.
- Verkem, S. et al., 2003, *Zoogdieren in Vlaanderen; Ecologie en verspreiding van 1987 tot 2002*.
- Overige Bronnen:
www.minlnv.nl
www.sovon.nl
www.natuurloket.nl
www.ravon.nl
www.alterra.nl Landelijke vegetatie databank
 Atlas Groen Gelderland-Kernkwaliteiten EHS
 Website provincie Gelderland
 Website gemeente Montferland

Bijlage 1: Rapportage natuurloket

Rapportage voor kilometerhok X:217 / Y:433

Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1			3	goed	-	1991-2004
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddestoelen					niet onderzocht		1990-2005
Zoogdieren					niet onderzocht		1995-2005
Broedvogels		37		9	goed	0%	1994-2005
Watervogels		14	8		redelijk	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën					niet onderzocht		1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders					niet onderzocht		1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					niet onderzocht		1991-2005
Sprinkhanen					niet onderzocht		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

Rapportage voor kilometerhok X:218 / Y:433

Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten				1	goed	-	1991-2004
Mossen					matig		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddestoelen					niet onderzocht		1990-2005
Zoogdieren	2	2	1		slecht	51-100%	1995-2005
Broedvogels					niet onderzocht		1994-2005
Watervogels		14	8		redelijk	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1991-2005
Amfibieën	4	1	1		redelijk	51-100%	1991-2005
Vissen					niet onderzocht		1991-2005
Dagvlinders					niet onderzocht		1995-2005
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					matig		1991-2005
Sprinkhanen					redelijk		1991-2005
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1991-2005

Bijlage 2: Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet

In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet. De tabellen zijn enerzijds aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en anderzijds bij vrijstellingen in het kader van het Besluit houdende wijziging van een aantal Algemene Maatregelen van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in deze tabellen niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten). In de toelichting bij de tabellen staat aangegeven welk regime toepasselijk is voor vogelsoorten.

Tabel 1: Algemene soorten

<u>Zoogdieren</u>	
aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
bunzing	<i>Mustela putorius</i>
dwergpspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
egel	<i>Erinaceus europeus</i>
gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
haas	<i>Lepus europeus</i>
hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
mol	<i>Talpa europea</i>
ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
ree	<i>Capreolus capreolus</i>
rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
vos	<i>Vulpes vulpes</i>
wezel	<i>Mustela nivalis</i>
woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
<u>Reptielen en amfibieën</u>	
bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
middelste groene kikker	<i>Rana esculenta</i>
kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>
<u>Mieren</u>	
behaarde rode bosmier	<i>Formica rufa</i>
kale rode bosmier	<i>Formica polyctena</i>
stronkmier	<i>Formica truncorum</i>
zwartrugbosmier	<i>Formica pratensis</i>
<u>Slakken</u>	
wijngaardslak	<i>Helix pomatia</i>
<u>Vaatplanten</u>	
aardaker	<i>Lathyrus tuberosus</i>
akkerklokje	<i>Campanula rapunculoides</i>
brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>
breed klokje	<i>Campanula latifolia</i>
dotterbloem	<i>Caltha palustris</i>
gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>
grasklokje	<i>Campanula rotundifolia</i>
grote kaardenbol	<i>Dipsacus fullonum</i>
kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>
knikkende vogelmelk	<i>Ornithogalum nutans</i>
koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>
slanke sleutelbloem	<i>Primula elatior</i>
zwanebloem	<i>Butomus umbellatus</i>

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel 2

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3)

Tabel 2: Overige soorten	
<u>Zoogdieren</u>	
Damhert	Dama dama
Edelhert	Cervus elaphus
Eekhoorn	Sciurus vulgaris
Grijze zeehond	Halichoerus grypus
Grote bosmuis	Apodemus flavicollis
Steenmarter	Martes foina
Wild zwijn	Sus scrofa
<u>Reptielen en amfibieën</u>	
Alpenwatersalamander	Triturus alpestris
Levendbarende hagedis	Lacerta vivipara
<u>Dagvlinders</u>	
Moerasparelmoervlinder	Euphydryas aurinia
Vals heideblauwtje	Lycaeides idas
<u>Vissen</u>	
Bermpje	Noemacheilus barbatulus
Kleine modderkruiper	Cobitis taenia
Meerval	Silurus glanis
Rivierdonderpad	Cottus gobio
<u>Vaatplanten</u>	
Aangebrande orchis	Orchis ustulata
Aapjesorchis	Orchis simia
Beenbreek	Narthecium ossifragum
Bergklokje	Campanula rhomboidalis
Bergnachtorchis	Platanthera chlorantha
Bijenorchis	Ophrys apifera
Blaasvaren	Cystopteris fragilis
Blauwe zeedistel	Eryngium maritimum
Bleek bosvogeltje	Cephalanthera damasonium
Bokkenorchis	Himantoglossum hircinum
Brede orchis	Dactylorhiza majalis majalis
Bruinrode wespenorchis	Epipactis atrorubens
Daslook	Allium ursinum
Dennenorchis	Goodyera repens
Duitse gentiaan	Gentianella germanica
Franjegentiaan	Gentianella ciliata
Geelgroene wespenorchis	Epipactis muelleri
Gele helmbloem	Pseudofumaria lutea
Gevlekte orchis	Dactylorhiza maculata
Groene nachtorchis	Coeloglossum viride
Groensteel	Asplenium viride
Grote keverorchis	Listera ovata
Grote muggenorchis	Gymnadenia conopsea
Gulden sleutelbloem	Primula veris
Harlekijn	Orchis morio
Herfstschroeforchis	Spiranthes spiralis
Hondskruid	Anacamptis pyramidalis
Honingorchis	Herminium monorchis
Jeneverbes	Juniperus communis
Klein glaskruid	Parietaria judaica
Kleine keverorchis	Listera cordata
Kleine zonnedauw	Drosera intermedia
Klokjesgentiaan	Gentiana pneumonanthe
Kluwenklokje	Campanula glomerata
Koraalwortel	Corallorhiza trifida
Kruisbladgentiaan	Gentiana cruciata

Tabel 2: Overige soorten

Lange ereprijs	Veronica longifolia
Lange zonnedauw	Drosera anglica
Mannetjesorchis	Orchis mascula
Maretak	Viscum album
Moeraswespenorchis	Epipactis palustris
Muurbloem	Erysimum cheiri
Parnassia	Parnassia palustris
Pijlscheefkelk	Arabis hirsuta sagittata
Poppenorchis	Aceras anthropophorum
Prachtklokje	Campanula persicifolia
Purperorchis	Orchis purpurea
Rapunzelklokje	Campanula rapunculus
Rechte driehoeksvaren	Gymnocarpium robertianum
Rietorchis	Dactylorhiza majalis praetermissa
ronde zonnedauw	Drosera rotundifolia
rood bosvogeltje	Cephalanthera rubra
ruig klokje	Campanula trachelium
schubvaren	Ceterach officinarum
slanke gentiaan	Gentianella amarella
soldaatje	Orchis militaris
spaanse ruiter	Cirsium dissectum
steenanjer	Dianthus deltoides
steenbreekvaren	Asplenium trichomanes
stengelloze sleutelbloem	Primula vulgaris
stengelomvattend havikskruid	Hieracium amplexicaule
stijf hardgras	Catapodium rigidum
tongvaren	Asplenium scolopendrium
valkruid	Arnica Montana
veenmosorchis	Hammarbya paludosa
veldgentiaan	Gentianella campestris
veldsalie	Salvia pratensis
vleeskleurige orchis	Dactylorhiza incarnata
vliegenorchis	Ophrys insectifera
vogelnestje	Neottia nidus-avis
voorjaarsadonis	Adonis vernalis
wantsenorchis	Orchis coriophora
waterdrieblad	Menyanthes trifoliata
weideklokje	Campanula patula
welriekende nachtorchis	Platanthera bifolia
wilde gagel	Myrica gale
wilde herfsttijloos	Colchicum autumnale
wilde kievitsbloem	Fritillaria meleagris
wilde marjolein	Origanum vulgare
wit bosvogeltje	Cephalanthera longifolia
witte muggenorchis	Pseudorchis albida
zinkviooltje	Viola lutea calaminaria
zomerklokje	Leucojum aestivum
zwartsteel	Asplenium adiantum-nigrum
<u>Kevers</u>	
vliegend hert	Lucanus cervus
<u>Kreeftachtigen</u>	
rivierkreeft	Astacus astacus

